

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
VLADA

Smjernice za trogodišnje planiranje rada Tuzlanskog kantona

za period 2024 – 2026. godina

Mart, 2023. godine

1. Uvod

Izrada Smjernica za trogodišnje planiranje rada Tuzlanskog kantona za period 2024-2026. godine (u daljem tekstu: Smjernice) proizilazi kao obaveza iz člana 10. Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 74/19 i 2/21) (u daljem tekstu: Uredba). Smjernice predstavljaju osnovu za planiranje rada kantonalnih organa uprave u naredne tri godine, kako bi se na adekvatan način obuhvatili razvojni prioriteta koji su definisani Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021-2027. godina, Okvirom za implementaciju ciljeva održivog razvoja u BiH, ekspozem premijera Tuzlanskog kantona i drugim relevantnim dokumentima. Smjernice imaju za cilj da potenciraju ključne aktivnosti koje je neophodno poduzeti u narednom planskom ciklusu, a koje imaju sinergijski efekat za više oblasti društveno-ekonomskog života Kantona. Smjericama se započinje proces trogodišnjeg i godišnjeg planiranja, a kroz njihovu pripremu sagledava se i uvažava aktuelni razvojni kontekst te donosi politička odluka o osnovnim pravcima razvoja za naredni trogodišnji period. Uredbom su propisani minimalni elementi Smjernica, a iste se izrađuju svake godine za period od tri godine i pripremaju se u skladu sa strateškim dokumentima relevantnim za Tuzlanski kanton. Pored toga što predstavljaju usmjerenje za budući rad organa uprave, Smjernice služe i ostalim vaninstitucionalnim akterima kao vodilja za planiranje i implementaciju konkretnih projekata i aktivnosti u narednom trogodišnjem periodu.

1.1. Kratak osvrt na opšti razvojni kontekst Tuzlanskog kantona

Opšti razvojni kontekst Kantona analiziran je prema posljednjim zvanično objavljenim pokazateljima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, a koji se odnose na 2021. godinu. Prema tim pokazateljima, Tuzlanski kanton je prema **indeksu razvijenosti** rangiran kao šesti od deset kantona u FBiH, što predstavlja pad u odnosu godinu prije, kada se nalazio na petom mjestu. Tuzlanski kanton je i dalje najmnogoljudniji kanton u FBiH i prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2013. godine imao je 445.028 stanovnika, dok procijenjeni **broj stanovnika** sa 30.06.2021. godine iznosi 434.424 stanovnika, što je za 10.604 ili 2,38% manje u odnosu na Popis iz 2013. godine. Tuzlanski kanton zauzima **površinu** od 2.649 km², odnosno 10,17% teritorije FBiH ili 5,18% teritorije BiH i ima povoljan **geoprometni položaj** uz magistralne drumske i željezničke pravce te predstavlja prirodnu saobraćajnu raskrsnicu za šire područje jugoistočne i srednje Evrope, što određuje sadašnju, ali i buduću poziciju Kantona u ovom dijelu Evrope.

Na pokazatelje i trendove u oblasti ekonomskog razvoja u 2021. godini uticaj je i dalje imala pandemija COVID 19, koja je i u ranijem periodu značajno uticala na pad privredne djelatnosti, povećanje broja nezaposlenih, smanjene broj turista, dok su poljoprivredni proizvođači pretrpjeli velike štete, tako da je 2021. godina bila obilježena pružanjem podrške oporavku i prevazilaženju posljedica koje je pandemija imala na privredu Tuzlanskog kantona. U 2021. godini je prosječan **broj zaposlenih** iznosio 99.589, što je u odnosu na 2020. godinu manje za više za 1,0% ili 5.235 zaposlena. Registrovana **nezaposlenost** u TK u 2021. godini je iznosila 73.295 lica koja traže zaposlenje, što je u prosjeku za 3.817 ili 5,0% manje u odnosu na prethodnu godinu. Radno sposobno stanovništvo u Tuzlanskom kantonu kontinuirano se smanjuje, dok broj poslovnih subjekata na području Tuzlanskog kantona raste iz godine u godinu. Ukupan **broj poslovnih subjekata** iznosi 21.214 i veći je za 66 ili 0,3% u odnosu na prethodnu godinu, dok broj obrtnika

iznosi 11.261 što je manje za 147 ili 1,3% u odnosu na 2020. godinu, što čini nešto više od petine registrovanih obrtnika na području cijele Federacije BiH. Osim na tržište rada, uticaj pandemije se mogao osjetiti i u oblasti **vanjskotrgovinske razmjene**. Iako je porastao izvoz u odnosu na 2020. godinu, uvoz je takođe bilježio značajnije povećanje te je shodno tome pokrivenost uvoza izvozom zabilježila pad. Uprkos tome, preduzeća sa područja Tuzlanskog kantona i dalje ostvaruju više od jedna petine ukupnog izvoza Federacije BiH te evidentirani izvoz iznosi 2.077 mil. KM što je za 24,3% više u odnosu na prethodnu godinu. Indeks industrijske proizvodnje je porastao, iako se struktura industrijske proizvodnje neznatno promijenila u odnosu na 2020. godinu te i dalje najveće učešće imaju prerađivačka industrija, proizvodnja električne energije i rudarstvo, što se dovodi u vezu sa činjenicom da Tuzlanski kanton predstavlja najznačajniji **rudarsko-industrijski** basen u BiH. **Poljoprivreda** predstavlja jednu od potencijalnih ključnih oblasti razvoja imajući u vidu prirodne resurse kojim Kanton raspolaže. Utvrđeno je da broj registriranih poslovnih subjekata u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (osnovne pravne osobe i obrti) zabilježio pad u 2021. godini u odnosu na polaznu vrijednost iz Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021-2027. godina. Procenat sredstava novčane podrške od vrijednosti poreskih prihoda godišnjeg Budžeta Tuzlanskog kantona je porastao u 2021. godini, dok je proizvodnja šumskih sortimenata zabilježila pad u odnosu na polaznu vrijednost. **Turizam** je u 2021. godini bilježio rast svih posmatranih pokazatelja u odnosu na prethodnu godinu kada je broj turista smanjen pod uticajem poremećaja izazvanih pandemijom COVID-19, te je ostvaren broj noćenja od 70.651, što je za 30.133 ili 75,14% više u odnosu na prethodnu godinu.

Kada je u pitanju društveni razvoj, zabrinjavajući je kontinuirani negativni prirodni priraštaj stanovništva sa sve izraženijom razlikom između broja umrlih i broja novorođenih te negativni stepen migracije stanovništva. Također je primjetna izmjena u starosnoj strukturi gdje dolazi do izrazitog povećanja populacije starije od 65, uz istovremeno smanjenje populacije mlađe od 14 godina. Vitalni indeks je smanjen u odnosu na polaznu vrijednost, kao i broj studenata na 1.000 stanovnika, dok je broj doktora medicine na 1.000 stanovnika povećan. U školskoj 2021/2022 godini svoje **obrazovanje**, kroz rad 241 ustanove za osnovno i srednje obrazovanje, sticalo je 50.231 učenika, čiji broj bilježi blagi pad u odnosu na proteklu školsku godinu. Procenat obuhvata djece koja koriste usluge predškolskog obrazovanja i odgoja na Tuzlanskom kantonu je povećan na 15,14% te se može zaključiti da je obuhvat djece ovom uslugom i dalje izrazito mali, ali ima tendenciju rasta. Kada je riječ o visokoškolskom obrazovanju, nosilac visokog obrazovanja je Univerzitet u Tuzli, iako se nastava odvija i na nekoliko privatnih univerziteta. Primarna **zdravstvena zaštita** pruža se u 13 domova zdravlja sa 168 područnih ambulanti i 228 timova porodične medicine, dok se sekundarna zdravstvena zaštita provodi u okviru Univerzitetsko-Kliničkog Centra Tuzla i Opće Bolnice „Mustafa Beganović“ Gračanica te djelimično u domovima zdravlja. Ukupni bolnički kapaciteti su u blagom padu i iznose 3,71 kreveta na 1.000 stanovnika što je skoro dva puta niže od evropskog standarda od šest kreveta na 1.000 stanovnika.

Područje Tuzlanskog kantona posjeduje nedovoljnu razvijenu **cestovnu mrežu**, koju najvećim dijelom odnosno preko 61% čine lokalne ceste, blizu 17% regionalne ceste i preko 12% magistralne ceste, te je evidentirano da je procenat dužine autocesta/brzih cesta i magistralnih cesta u ukupnoj dužini cesta ostao nepromijenjen. Željeznički saobraćaj je zastupljen isključivo kada je riječ o teretnom prevozu, dok je razvoj **zračnog saobraćaja** nastavljen i u 2021. godini, nakon što je rast ovog servisa zbog posljedica pandemije usporen. U oblasti **vodosnabdijevanja**

osnovni problem predstavlja deficit raspoloživih vodnih resursa za stanovništvo i industriju, kao i nedovoljna razvijenost postojeće mreže vodosnabdijevanja. Ukupan procenat stanovništva obuhvaćenog sistemom javnog vodosnabdijevanja iznosi preko 69%, dok ukupan procenat stanovništva priključenih na kanalizacione sisteme u ovim JLS iznosi preko 39%, a broj stanovnika obuhvaćenih organizovanim odvozom otpada je preko 80%. Kada je u pitanju tretman otpadnih voda iz naselja, samo gradovi Gradačac, Srebrenik i Živinice imaju funkcionalne sisteme za prečišćavanje otpadnih voda. Sistem **toplovodnih mreža**, odnosno sistem grijanja je nedovoljno razvijen, iako se Kanton nalazi u povoljnijoj situaciji u odnosu na druge kantone kada je riječ o potencijalu izvora toplotne energije imajući u vidu postojeću Termoelektranu Tuzla. U kontekstu **kvaliteta zraka** se pojavljuje niz problema koje rezultuju nepovoljnim stanjem ove oblasti, a prati se putem pet stacionarnih mjernih stanica te jednom mobilnom stanicom.

Na pokazatelje i trendove razvoja na području Tuzlanskog kantona su u proteklom periodu najznačajniji uticaj imali eksterni faktori, poput pandemije virusa COVID 19, poremećaji na globalnim tržištima i zabilježena inflacija, a koji su pored privrednih djelatnosti, uticali i na ostvarenje strateških ciljeva u svim drugim socio-ekonomskim aspektima Kantona.

2. Strateški pravci razvoja Tuzlanskog kantona

Vlada Tuzlanskog kantona je usvajanjem Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021-2027. godina definisala i uskladila razvojne pravce i prioritete Tuzlanskog kantona sa ključnim nacionalnim i međunarodnim razvojnim dokumentima. Uspješnost razvoja Tuzlanskog kantona će se u narednom periodu mjeriti sposobnošću da se prevladaju uočene slabosti i prijetnje bržem rastu, ali isto tako da se iskoriste razvojni potencijali koji nesumnjivo postoje. U tom smislu definisana su strateška i dugoročna opredjeljenja, odnosno **strateški fokusi**:

1. Održiv ekonomski razvoj na pravcu zelene tranzicije i digitalne transformacije
2. Razvoj inkluzivnog, prosperitetnog i modernog društvenog sektora
3. Resursno efikasan i održiv infrastrukturni i prostorni razvoj u funkciji zaštite okoliša
4. Efikasna javna administracija u funkciji unapređenja kvaliteta života građana i privlačenja investicija u svim aspektima razvoja
5. Digitalizacija ekonomije i javnih usluga

Vizija razvoja Tuzlanskog kantona predstavlja težnju, dugoročnu namjeru, pravac djelovanja i poželjno stanje u budućnosti te je predstavljena kao: „Tuzlanski kanton - otvorena, ekonomski atraktivna i društveno dinamična evropska regija, koja na prepoznatljiv način osigurava spoj industrijske tradicije, održivog razvoja i kvalitete života, poštovanja ljudskih prava i rodne ravnopravnosti stanovništva koje u njemu boravi, radi i investira“. Ostvarenje ove razvojne vizije realizovat će se kroz tri strateška cilja, razrađena u 12 prioriteta i 48 mjera. **Strateški ciljevi Tuzlanskog kantona** su usklađeni sa Strategijom razvoja Federacije BiH i Okvirom za ciljeve održivog razvoja u BiH, te su definisani kao:

1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju
2. Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane
3. Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj

Shodno tome, u sektoru **ekonomskog razvoja**, okosnicu predstavlja digitalizacija i principi zelene ekonomije koji će se protezati kroz aktivnosti unutar prioritarnih područja uključujući, industriju, rudarstvo, sektor malih i srednjih preduzeća i obrta, poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i turizam. Također, djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava biti će u funkciji unapređenja poslovnog ambijenta i pružanja podrške bržem ekonomskom razvoju. U okviru drugog strateškog cilja, fokus je stavljen na **društveni razvoj** koji nastoji graditi društvo jednakih mogućnosti, jača društvenu koheziju i solidarnost, osigurava bolju socijalnu uključenost, brigu i zaštitu svih stanovnika te potiče rodnu ravnopravnost bez diskriminacije. Kroz aktivnosti na unapređenju oblasti obrazovanja i nauke, zdravstvene i socijalne zaštite, sporta, kulture i položaja mladih te unapređenju sigurnosti na Kantonu, doprinijeti će se razvijenom, inkluzivnom i prosperitetnom društvenom sektoru sa jednakim pravima za sve građane koji u njemu žive i borave. Kada je u pitanju **održivo upravljanje okolišem, prirodnim i infrastrukturnim resursima**, u primarne pravce djelovanja je uvršteno unapređenje zaštite okoliša i planskog korištenja prirodnih resursa i prostora, povećanje energijske efikasnosti te modernizacija saobraćajne i komunalne infrastrukture, što je u konačnici u funkciji osiguranja resursno efikasnog i održivog infrastrukturnog razvoja Tuzlanskog kantona.

Kako bi se adekvatno procijenio uticaj i stepen realizacije gore navedenih strateških ciljeva, isti će se mjeriti kroz sljedeći set **indikatora** uticaja:

Strateški cilj	Indikator (uticaja)	Polazna vrijednost (2019.)	Vrijednost u 2021. godini ¹	Ciljna vrijednost (2027.)
SC 1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju	Nivo razvijenosti – indeks/rang	0,81 (6)	0,84 (6)	1,1 (3)
	Radno sposobno stanovništvo (15-64)	307.156	300.921	320.000
	Broj poslovnih subjekata (stanje 31.12.)	21.021	21.214	22.000
	Pokrivenost uvoza izvozom (%)	88,3	87,4	95
SC 2. Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane	Stepen migracija stanovništva, %	-15	-1,26	5
	Stopa prirodnog priraštaja stanovništva, na 1.000 stanovnika	0,0083	-0,012	0,01
	Vitalni indeks	82	58	110
	Broj doktora medicine, na 1000 stanovnika TK	2,44	2,72	2,8
	Broj studenata na 1.000 stanovnika	22,7	18,5	28
	Indeks socijalne isključenosti (HSEI)	50,32%	n/a	40%
SC 3. Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj	Površina zaštićenih područja u odnosu na ukupnu teritoriju TK	3,26%	3,26%	10%
	% domaćinstava priključenih na centralni sistem grijanja	18,50%	18,57%	30%
	% općina i gradova pokrivenih sistemom monitoringa kvalitete zraka	23%	23%	53,85%
	% općina i gradova u pokrivenih sistemima tretmana otpadnih voda	23%	23%	53,85%
	% domaćinstava priključenih na kanalizacionu mrežu	54,47%	54,47%	65%
	% općina koje primjenjuju odvajanje otpada na mjestu nastanka	46,15%	46,15%	84,60%
	Ukupna instalirana snaga kotlova koje koriste obnovljive izvore energije u domaćinstvima	6.000 kW	22.500 kW	63.000 kW

¹ Vrijednost pojedinih polaznih i ciljnih indikatora odstupa od vrijednosti polaznih indikatora u Strategiji razvoja Tuzlanskog kantona. Razlog u tome leži u različitoj metodologiji obrade podataka. Za dalju analizu posmatranih indikatora će se kao relevantno polazište uzimati vrijednosti koje su unesene u Izvještaju o razvoju Tuzlanskog kantona za 2021. godinu, a koje su prezentirane u ovoj tabeli.

2.1. Strateški prioriteti, mjere i projekti

Kako bi se osigurao visok stepen realizacije zacrtanih strateških ciljeva Tuzlanskog kantona, definisan je i set **strateških prioriteta** do 2027. godine, koji pokrivaju sve oblasti od strateškog značaja za razvoj Kantona. Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora.

Kako bi se osigurala realizacija strateških prioriteta, Vlada Tuzlanskog kantona će u periodu od 2024-2026. godine kroz izradu trogodišnjih i godišnjih planova rada kantonalnih organa uprave, definisati primarne fokuse djelovanja u cilju implementacije **strateških mjera** definisanih u okviru ekonomskog i društvenog sektora, razvoja infrastrukture i zaštite okoliša.

U skladu sa navedenim, Strateški cilj 1. „Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju“ će se operacionalizirati kroz četiri prioriteta, a koja se odnose na kreiranje konkurentnog poslovnog sektora na pravcu zelene tranzicije i digitalne transformacije, razvoj održivog konkurentnog i dinamičnog sektora poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, razvoj održivog turizma u Tuzlanskom kantonu i uspostavu djelotvorne, otvorene i odgovorne javne uprave u Kantonu. Strateški cilj 2. „Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane“ će se operacionalizirati kroz pet prioriteta koji se odnose na unapređenje i modernizaciju obrazovanja i nauke, razvoj savremenog sistema zdravstvene zaštite, unapređenje sistema socijalne zaštite i položaja ranjivih grupa stanovništva, poticanje i razvoj sportsko-kulturne aktivnosti te unapređenje javne sigurnosti i održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća. I u konačnici, Strateški cilj 3. „Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj“ će se operacionalizirati kroz tri prioriteta, koji doprinose unapređenju zaštite okoliša, komunalne infrastrukture i planskog korištenja prirodnih resursa i prostora, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energijske efikasnosti u javnim objektima te modernizaciju saobraćajne infrastrukture.

Kako bi se osigurala realizacija navedenih strateških prioriteta, Vlada Tuzlanskog kantona će se u periodu od 2024-2026. godine primarno fokusirati na realizaciju **strateških mjera** koje pokrivaju oblasti iz ekonomskog i društvenog sektora, razvoja infrastrukture te zaštite okoliša, a koje će se u vidu programa planirati i realizirati u okviru trogodišnjih i godišnjih planova rada resornih ministarstava u Tuzlanskom kantonu.

Shodno tome, u oblasti **ekonomskog razvoja** ključno je poduzeti aktivnosti na implementaciji ukupno 18 mjera. U svrhu kreiranja konkurentnog poslovnog sektora na pravcu zelene tranzicije i digitalne transformacije potrebno je implementirati sljedeće mjere:

- 1.1.1. Podrška razvoju industrije i rudarstva
- 1.1.2. Unapređenje poslovanja privrednih subjekata na području Tuzlanskog kantona
- 1.1.3. Razvoj poslovne infrastrukture na području Tuzlanskog kantona
- 1.1.4. Podrška novim investicijama putem primjene modela javno-privatnog partnerstva
- 1.1.5. Unapređenje zapošljavanja na području TK

U cilju razvoja održivog konkurentnog i dinamičnog sektora poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, potrebno je aktivno raditi na implementaciji sljedećih mjera:

- 1.2.1. Zaštita i uređenje poljoprivrednog zemljišta
- 1.2.2. Direktne novčane podrške poljoprivrednim proizvođačima u oblasti biljne i animalne proizvodnje
- 1.2.3. Uspostavljanje ekonomski održivog i ekološki prihvatljivog upravljanja šumama
- 1.2.4. Podrška održivom ruralnom razvoju
- 1.2.5. Savjetodavne, stručne i ostale usluge podrške razvoju poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Razvoju održivog turizma u Tuzlanskom kantonu će se doprinijeti kroz realizaciju aktivnosti i projekata u okviru sljedeće četiri mjere:

- 1.3.1. Inoviranje postojećih i razvoj novih atraktivnih sadržaja turističke ponude sa posebnim akcentom na razvoj smještajnih kapaciteta
- 1.3.2. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje investicija u turizmu
- 1.3.3. Promocija i brendiranje Tuzlanskog kantona kao poželjne turističke destinacije
- 1.3.4. Razvoj ljudskih potencijala i destinacijskog menadžmenta kroz Turističku zajednicu TK

Uspostavljanju djelotvorne, otvorene i odgovorne javne uprave će se aktivno doprinositi implementacijom sljedećih mjera:

- 1.4.1. Unapređivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama
- 1.4.2. Povećavati efikasnost pravosudnog sistema
- 1.4.3. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije
- 1.4.4. Horizontalna i vertikalna koordinacija postupanja u procesima upravljanja integriranim razvojem Kantona

U oblasti **društvenog razvoja**, programi i aktivnosti koje se trebaju realizirati u narednom trogodišnjem periodu će proizilaziti iz 20 strateških mjera. Unapređenje i modernizacija obrazovanja i nauke će se postići kroz aktivnu implementaciju sljedećih sedam mjera:

- 2.1.1. Izgradnja i proširivanje kapaciteta javnih predškolskih ustanova
- 2.1.2. Poboľjšati kvalitet osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja
- 2.1.3. Digitalizacija i informatizacija osnovnog i srednjeg obrazovanja
- 2.1.4. Unapređenje digitalizacije visokog obrazovanja
- 2.1.5. Unapređenje prostornih kapaciteta Univerziteta u Tuzli
- 2.1.6. Unapređenje naučno-istraživačkog rada
- 2.1.7. Unapređenje sistema obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

Razvoju savremenog sistema zdravstvene zaštite će se doprinijeti kroz implementaciju i provedbu sljedećih mjera:

- 2.2.1. Jačanje materijalno-tehničkih i ljudskih kapaciteta zdravstvenih ustanova
- 2.2.2. Prevencija i suzbijanje zaraznih i drugih bolesti
- 2.2.3. Informatizacija i digitalizacija sistema zdravstvene zaštite

U cilju unapređenja sistema socijalne zaštite i položaja ranjivih grupa stanovništva u Tuzlanskom kantonu, potrebno je provoditi aktivnosti u okviru sljedećih pet mjera:

- 2.3.1. Podržati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa i bolju ciljanost socijalne zaštite
- 2.3.2. Podrška jačanju socijalno-društvenih programa, socijalnog rada i pronatalitetnih mjera i politika
- 2.3.3. Jačanje saradnje javnog i nevladinog sektora
- 2.3.4. Jačanje institucionalnih kapaciteta u području implementacije politike prema mladima
- 2.3.5. Unapređenje statusa boračke populacije na području TK

Poticanje i razvoj sportsko-kulturne aktivnosti će se u Tuzlanskom kantonu realizirati u okviru sljedećih strateških mjera:

- 2.4.1. Unapređenje uslova za razvoj i bavljenje sportom
- 2.4.2. Unapređenje sistema rada sportskih organizacija na području Tuzlanskog kantona
- 2.4.3. Unapređenje uslova za kulturno-historijski razvoj

Unapređenju javne sigurnosti i održivom upravljanju rizicima od prirodnih i drugih nesreća će se aktivno doprinositi realizacijom aktivnosti u okviru sljedeće dvije mjere:

- 2.5.1. Jačanje kapaciteta općina i gradova za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće te ublažavanje i otklanjanje direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća
- 2.5.2. Unapređenje stanja lične i imovinske sigurnosti i zaštite ljudskih prava na području Tuzlanskog kantona

I u konačnici, **razvoju infrastrukture i zaštiti okoliša** će se doprinijeti implementacijom ukupno deset strateških mjera. Unapređenje zaštite okoliša, komunalne infrastrukture i planskog korištenja prirodnih resursa i prostora će se postići kroz sljedeće mjere:

- 3.1.1. Izrada planske dokumentacije i informacionih sistema za efikasno korištenje prostora i za zaštitu okoliša
- 3.1.2. Uspostava funkcionalnog sistema upravljanja otpadom
- 3.1.3. Proširenje postojećeg sistema monitoringa zraka
- 3.1.4. Izgradnja nove i modernizacija postojeće vodne infrastrukture

Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energijske efikasnosti u javnim objektima će se realizirati kroz tri mjere:

- 3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energijske efikasnosti u javnim objektima
- 3.2.2. Unapređenje energijske efikasnosti stambenog i saobraćajnog sektora
- 3.2.3. Proširenje mreže snabdijevanja toplotnom energijom u daljinskom sistemu grijanja

Aktivno će se doprinositi modernizaciji saobraćajne infrastrukture u Tuzlanskom kantonu kroz provedbu sljedeće tri strateške mjere:

- 3.3.1. Izgraditi mrežu autocesta/brzih cesta na području Tuzlanskog kantona
- 3.3.2. Izgraditi mrežu regionalnih cesta na području Tuzlanskog kantona
- 3.3.3. Jačati infrastrukturu zračnog saobraćaja

Dodatno, kako bi se doprinijelo uspješnoj implementaciji Strategije razvoja i definisanih strateških ciljeva, potrebno je inicirati, odnosno nastaviti implementirati aktivnosti na implementaciji sedam **strateških projekata** kao intervencija najvećeg značaja te deset ključnih strateških projekata, koji predstavljaju intervencije od velikog značaja, i koji se implementiraju u okviru gore navedenih mjera. Značaj ovih projekata leži u činjenici da rezultati njihove implementacije trebaju doprinijeti pozitivnom uticaju na poboljšanje kvaliteta života građana te da omoguće održivi rast i razvoj na području Tuzlanskog kantona. U nastavku su prikazani strateški projekti i ključni strateški projekti iz Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021-2027. godina:

Oznaka	Naziv projekta	Procijenjena vrijednost (u KM)	Strateška mjera
SP_1	Izgradnja autoceste/brze ceste Tuzla-Brčko-Orašje (rijeka Sava), kao dijela AC/BC Sarajevo-Tuzla-Beograd	800.000.000	3.3.1. Izgraditi mrežu autocesta/brzih cesta na području Tuzlanskog kantona
SP_2	Izgradnja brze ceste Zvornik-Tuzla-Doboj	800.000.000	3.3.1. Izgraditi mrežu autocesta/brzih cesta na području Tuzlanskog kantona
SP_3	Izgradnja dionice magistralne ceste M-18 Šiški Brod – Kladanj	616.000.000	3.3.1. Izgraditi mrežu autocesta/brzih cesta na području Tuzlanskog kantona
SP_4	Izgradnja Kampusa Univerziteta u Tuzli	30.000.000	2.1.5. Unapređenje prostornih kapaciteta Univerziteta u Tuzli
SP_5	Zaštita akumulacije jezera Modrac – I Faza	17.000.000	3.1.4. Izgradnja nove i modernizacija postojeće vodne infrastrukture
SP_6	Uspostava Centra urgentne medicine pri JZU UKC Tuzli	40.000.000	2.2.1. Jačanje materijalno-tehničkih i ljudskih kapaciteta zdravstvenih ustanova
SP_7	Formiranje Naučno-tehnoških parkova u Tuzli i Živicama	700.000	1.1.3. Razvoj poslovne infrastrukture na području Tuzlanskog kantona
KSP_1	Inovativnim umom do ICT pametnih škola (Pametne škole 2)	3.629.640	3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energetske efikasnosti u javnim objektima
KSP_2	Osnivanje javnih predškolskih ustanova u Kalesiji, Sapni, Teočaku i Čeliću	2.000.000	2.1.1. Izgradnja i proširivanje kapaciteta javnih predškolskih ustanova
KSP_3	Izrada prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona za period 2026-2046. godina	750.000	3.1.1. Izrada planske dokumentacije i informacionih sistema za efikasno korištenje prostora i za zaštitu okoliša
KSP_4	Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema (GIS-a) na području TK	700.000	3.1.1. Izrada planske dokumentacije i informacionih sistema za efikasno korištenje prostora i za zaštitu okoliša
KSP_5	Izgradnja sistema daljinskog grijanja u Gradu Živinicama	10.000.000	3.2.3. Proširenje mreže snabdijevanja toplotnom energijom u daljinskom sistemu grijanja
KSP_6	Business Start Up Fond Tuzlanskog kantona	2.475.000	1.1.2. Unapređenje poslovanja privrednih subjekata na području Tuzlanskog kantona
KSP_7	Jačanje administrativnih kapaciteta u cilju provedbe projekata po modelu javno-privatnog partnerstvo	500000	1.1.4. Podrška novim investicijama putem primjene modela javno-privatnog partnerstva
KSP_8	Opremanje općinskih i gradskih struktura civilne zaštite	1.050.000	2.5.1. Jačanje kapaciteta općina i gradova za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće te ublažavanje i otklanjanje direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća
KSP_9	Izrada i implementacija Strategije o uključivanju i podršci djece sa posebnim potrebama u osnovnim i srednjim školama	700.000	2.1.2. Poboljšati kvalitet osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja
KSP_10	Planinarska transversala „Put Srebreničke povelje“	390.000	1.3.2. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje investicije u turizmu

3. Indikativni finansijski okvir za planski period 2024-2026. godine

Realizacija planiranih prioriteta, mjera i strateških projekata za period od 2024-2026. godine finansirati će se kombinacijom budžetskih sredstava Vlade Tuzlanskog kantona i jedinica lokalne samouprave sa područja Tuzlanskog kantona, kao i sredstvima viših nivoa vlasti te vanbudžetskim i donatorskim sredstvima.

Akcionim planom za realizaciju mjera i strateških projekata iz Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2024-2026. godine obuhvaćena su sredstva u ukupnom iznosu od 559.221.315 KM, što je cca 48 miliona KM planirano više sredstava nego u okviru prethodnog trogodišnjeg planskog perioda. Od ukupnog iznosa planiranih sredstava je 405.139.002 KM planirano budžetskih sredstava i 154.082.313 KM iz sredstava vanjskih izvora, koji primarno obuhvataju sredstva domaćih i međunarodnih donatora, ostala budžetska sredstva sa drugih nivoa vlasti i kreditna sredstva. Planirani iznos budžetskih sredstava je u nivou prethodnog planskog perioda, dok je evidentirano povećanje plana u dijelu sredstava iz vanjskih izvora za cca 44 miliona KM. Preko 200 miliona KM planirano je pojedinačno u 2024. i 2025. godini, dok je preko 153 miliona KM planirano u 2026. godini.

Za mjere i projekte planirane za realizaciju i doprinos ostvarenju strateškog cilja 1. je za period od 2024-2026. godine planirano je blizu 154 miliona KM, što je za 15 miliona KM više nego u prethodnom planskom periodu. Za razvoj inkluzivnog i prosperitetnog društvenog sektora, u periodu od 2024-2026. godine planirano je blizu 310 miliona KM budžetskih i vanbudžetskih sredstava, što je u nivou prethodnog plana. Konačno, za Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj za naredni period je planirano preko 95 miliona KM, što je za 35 miliona KM više planiranih sredstava nego za period 2023-2025. godina.

Shodno svemu navedenom, a uzimajući u obzir omjer realizacije budžetskih sredstava i sredstava vanjskih izvora, prosječan godišnji iznos planiranih budžetskih sredstava Tuzlanskog kantona iznosi 135 miliona KM za mjere i projekte planirane u okviru svih strateških ciljeva za period od 2024-2026. godine, što je u nivou prosječnog godišnjeg iznosa planiranih budžetskih sredstava Tuzlanskog kantona iz prethodnog planskog perioda.

U cilju osiguranja implementacije aktivnosti i projekata uvrštenih u Akcioni plan za period od 2024-2026. godina (Prilog 1) te obezbjeđenju sredstava za realizaciju istih, svi kantonalni organi uprave prilikom izrade trogodišnjih planova rada trebaju voditi računa o uvrštavanju navedenih aktivnosti u svoje trogodišnje i godišnje planove rada, a kako bi se obezbijedili uslovi i osigurala provedba istih u narednom planskom periodu. Proces monitoringa implementacije navedenih aktivnosti i izvještavanja o istim, obavljati će se u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH, kao i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH.

[Prilog 1: Akcioni plan za period 2024-2026. godine](#)